

Quần đảo Hoàng Sa nằm trong một phạm vi khoảng 15.000 km², giữa kinh tuyến khoảng 111 độ đông đến 113 độ đông, khoảng 95 vĩ lý (1 vĩ lý = 1,853 km), từ 17o05' xuống 15o45' vĩ bắc, khoảng 90 vĩ lý; xung quanh là biển sâu hơn 1000m, song giữa các đảo có biển thẳm dãi 100m.

Quần đảo Hoàng Sa nằm ngang bờ biển các tỉnh Quảng Trị, Thừa Thiên, Quảng Nam và một phần Quảng Ngãi.

Về khoảng cách với đất liền, quần đảo Hoàng Sa nằm gần với đất liền Việt Nam hơn cả: Từ đảo Triton đến Mũi Ba Làng An (Cap Batangan: 15 vĩ độ B, 108 độ 6' kinh đông), tức đất liền lục địa Việt Nam đo được 135 vĩ lý, cách cù lao Ré chỉ có 123 vĩ lý, trong khi đó cách đảo gần nhất tại bờ đảo Hải Nam xa tới 140 vĩ lý (đảo Hoàng Sa Pattle: 16 vĩ độ B 111 độ 6' và Ling-Sui hay Leing Soi: 18 vĩ độ B, 110 độ 03 kinh đông); nếu tính từ đất liền lục địa Trung Hoa thì còn xa hơn nhiều, từ thiêu là 235 vĩ lý.

Do nằm bờ biển Quảng Trị chầy dài xuống đến Quảng Ngãi đến một vĩ các đảo Hoàng Sa luôn hướng gió Mùa đông Nam hay đông bắc thổi vô, nên thường tiếp nhận các thuyền hải hành bão làm hải hành vùng biển Hoàng Sa. Các vua chúa Việt Nam hay chủ các phương tiện cho các thuyền đi về nên họ thường báo nhau tìm cách dạt vào bờ biển của Việt Nam để nhờ cứu giúp. Chính vì vậy Hoàng Sa từ rất sớm đã được người Việt biết tới, hết sức quan tâm, cùng xấp lập và thiếp cho quyên của mình.

Trong khoảng 30 đảo, đá, bãi, cồn, hòn trên, hiện có 23 đã được đặt tên, gồm 15 đảo, 3 bãi, 3 đá, 1 cồn, 1 hòn. Các đảo trên không cao, nhất là đảo Hòn Đá (50 feet), đảo thấp nhất là đảo Tri Tôn (10 feet). Các đảo chính gồm hai nhóm:

- Nhóm Lưỡi Liềm (Crescent group) ở Tây Nam.
- Nhóm An Vĩnh (Amphitrite group) ở đông bắc.

1. Nhóm Lưỡi Liềm.

Nhóm Lưỡi Liềm còn gọi là Trùng Khuyết hay Nguyệt Thiềm, theo như Sơn Hông mô tả như nhìn từ máy bay xuống, nhóm đảo này trông như hình chiếc bánh “croissant” châu đầu vào nhau. Có 7 đảo chính và vô số nhóm đá:

Đảo Hoàng Sa (Pattle, Shanhu Dao) [tọa San Sô phía số 29]

Tuy là đảo chính nhưng không phải là đảo lớn nhất, có vị trí quân sự quan trọng nhất cho việc phòng thủ bờ biển Việt Nam, hơn cả đảo Phú Lâm.

Đảo nằm trên tọa độ 16 độ 32,2 vĩ B, 111 độ 35,7 kinh Đ, hình bầu dục, dài khoảng hơn 900m, rộng khoảng 700m, diện tích chừng 0,3km² (30ha) gồm có vòng san hô bao quanh.

Đảo Hữu Nhật (Robert, Canquan Dao hay Cam Tuyển)

Đảo mang tên xuất phát từ thủy quân Phạm Hữu Nhật được vua Minh Mạng phái ra đảo Hoàng Sa đo đạc thủy trình, và biến đảo vào năm 1836.

Phía Nam đảo Hoàng Sa cách độ 3 hải lý, hình bầu tròn, đường kính 800 m, chu vi 2000m, diện tích khoảng 0,32 km² (32 ha) có vòng đai san hô bao ngoài, giữa là vùng bãi lầy. Nằm ở tọa độ 111 độ 344 kinh Đ, 16 độ 30'60 vĩ B. Chung quanh đảo cây cối um tùm, chính giữa là lòng chảo không sâu cho lắm. Bên quanh đảo có nhiều dong biển, phao kín cả mặt biển. Núi đảo này vì không có ngòi nước nên con vịt thường lên bãi đảo la liết từ tháng 3 đến tháng 8 âm lịch.

Đảo Duy Mạng (Drummond, Jinqing Dao)

Đảo ở phía đông Nam đảo Hữu Nhật, phía đông Bắc là đảo Quang Hòa nằm trên tọa độ 111o 44'kinh Đ, 16o 28' vĩ B, cũng do san hô tạo thành, bãi san hô ra xa đảo, nhô lên khi mặt nước khoảng 4m. Đảo hình bầu dục, diện tích khoảng 0,41km²(41ha) không có loại cây lớn, chỉ toàn loại cây nhỏ. Giữa đảo là vùng đất trũng, có thềm đất cát đỏ. Đảo có một con lạch nhỏ, có thể dùng ghe đi vào trong núi đá. Tàu có thể neo cách đảo 200m. Có nhiều chim biển và con Vịt sống trên đảo.

Đảo Quang Hòa (Duncan, Chenhang Dao)

Đảo nằm trên tọa độ 111o 42' kinh Đ, 16o 26' vĩ B cũng do san hô tạo thành, là đảo lớn nhất trong nhóm đảo Lệ Nguyệt Liêm (Crescent Group), chung quanh đảo là bãi cát màu vàng(hoàng sa hay cát vàng). Vòng san hô lan ra rất xa khi bị đảo. Cảnh đảo lớn có những hòn đảo nhỏ nối liền nhau bằng bãi cát dài. Một vài bãi đảo chia cắt ghi Quang Hòa thành hai đảo Quang Hòa Đông và Quang Hòa Tây.

- Quang Hòa Đông có rừng cây nhàu, một loại cây dùng để làm thuốc thường thấy nhiều ở vùng Nam Bộ Việt Nam và cây phosphorite mọc ở phía Tây của đảo, nhiều cây cao tới 5m. Phần phía đông trải trải chỉ có dây leo sát mặt đất. Chu vi đảo 2.700m, diện tích khoảng 0,48km² (48ha)

- Quang Hòa Tây là một đảo nhỏ, gần hình tròn, chu vi 1000m chỉ bằng 1/10 đảo Quang Hòa Đông, khoảng 0,09km² (9ha), cũng có những loại cây nhỏ ở đảo Quang Hòa Đông nhưng chỉ cao hơn 3m.

Đảo Quang Ảnh (Money Island, Jinyin dao, Kim Ngân (TQ))

Đảo nằm trên tọa độ 111o 36' kinh Đ, 16o 27' vĩ B do san hô tạo thành, nhô lên một nước độ 6m, núi cao nhất trong nhóm đảo Lệ Nguyệt Liêm. Chung quanh đảo, bãi

biển có nhiều đá ngầm sắc nhọn rất nguy hiểm, tàu lớn không thể cập neo được. Các tàu lớn phải neo ở ngoài khơi, mũi vào được phải neo thuyển nh. Vì địa thế hiểm trở và trên đảo không có nước ngọt nên trên đảo ít vết chân người lui tới.

Đảo mang tên Phạm Quang Ảnh, mặt đất trũng Hoàng Sa được vua Gia Long sai đo đạc thủy trình ở Trường Sa năm 1815, hiện có hậu duệ và nhà thờ họ ở Cù Lao Ré. Đảo hình bầu dục hơi tròn, chu vi khoảng 2.100m, diện tích khoảng 0,3km² (30ha). Có một số cây lớn mọc ở giữa đảo cao đến 5m. Ở phía ngoài cửa đảo có các cây phosphorite và một vài loại cây khác giống như cây mít nhưng không có quả.

Nhóm đảo Lưỡi Liềm ngoài 5 đảo trên còn có 4 đảo nhỏ nhỏ đảo Ba Ba (Hoàn Thổ 111o 38' kinh Đông, 160o 36' vĩ Bắc), đảo Xà Cừ (111o 42' kinh Đông, 16o 33' vĩ Bắc), và các đá nhỏ Hới Sâm (Antelope Reef, 111o 34' kinh Đông, 16o 29' vĩ Bắc) đá Lưỡi (Discovery Reef, Yuzhuo Jiao, 111o 40' kinh Đông, 16o 14' vĩ Bắc) đá Chim Yển (Vunladdaore Reef, 112o 04' kinh Đông, 16o 21' vĩ Bắc), đá Bành Quy (Passu Keah Reef, Panshi Yu, 111o 34' kinh Đông, 16o 29' vĩ Bắc).

2. Nhóm An Vĩnh , (Amphitrite Group).

Nhóm đảo An Vĩnh bao gồm các đảo thấp đất liền và cao nhất thuộc quần đảo Hoàng Sa, cũng là các đảo san hô lớn nhất của Biển Đông. Đảo lớn nhất là đảo Phú Lâm.

Đảo Phú Lâm (Woody Island, Yongxing Dao)

Nằm ở tọa độ 112o 20' kinh Đông, 16o 50' vĩ Bắc, đảo lớn nhất trong quần đảo, bề dài 3.700m, bề rộng 2.800m [31,tr.185]. Trên đảo, cây cối um tùm, có vài cây dừa, nên gọi là Phú Lâm. Ở đây, chim Hới Âu sinh nở tập thể khá này sang thế kỷ khác để lại một lớp guano (phân đen) dày tới 50cm. Đây là đảo duy nhất xa có thể nhìn thấy được. Đảo có cầu tàu lớn, sân bay, đài ki-ô pháo và nhiều phòng tiện quân sự khác.

Các đảo khác

Tất cả các đảo, bãi ở quần đảo Hoàng Sa đều thuộc vịnh tùy nguyên 17, trừ đá Bắc (North Reef, Beijiao, 111o 381' kinh Đông, 160o 05' vĩ Bắc), bãi này có nhiều xác tàu bè đắm nhất. Nhóm An Vĩnh còn có đảo Cây (Tree Island, Zhaoshudao), 112o 16' kinh Đông, 160o 36' vĩ Bắc 111o 38' kinh Đông, 160o 50' vĩ Bắc). Nhà cầm quyền thực dân Pháp dùng một quan trắc khí tượng, số liệu trong danh sách World Meteorological Organisation là 48859.

Đảo Bắc (North, 112o 138' kinh Đông, 160o 57' vĩ Bắc)

Đảo Nam (South Island, Nandao, 112o 197' kinh Đông, 160o 567' vĩ Bắc)

Đảo Giữa (Middle Island, Zhongdao 112o 197' kinh Đông, 160o 567' vĩ Bắc)

Đảo Đá (Rock Island, 112o 19' kinh Đông, 160o 51' vĩ Bắc) ở phía Tây Bắc đảo Phú Lâm.

Cát Tây (West Sand, Xi Shazhou, 112o 12' kinh Đông, 16o587' vĩ Bắc)

Cát Nam (South Sand, Nan Shzhou, 112o 203' kinh Đông, 16o57' vĩ Bắc)

3. Nhóm Linh Côn

Nằm về phía cực Đông của quần đảo Hoàng Sa. Đảo nằm vào kinh độ 112o 44' kinh Đông, 16o40' vĩ Bắc.

Các đảo thuộc nhóm này không mấy quan trọng, chỉ là những mùm san hô nhô lên mặt nước biển.

Linh Côn là tên một con tàu bị đắm ở đây và đầu thớt gỗ thớt XX. Tên thật là đảo Linh Côn, diện tích chừng 1,62km² , trên đảo có nước ngọt. Vùng san hô bao quanh kéo dài về phía Nam tới 15 hải lý.

Phía Tây nhóm đảo Linh Côn còn có Đá Tháp (Pyramid Island, 112o 385' kinh Đông, 16o345' vĩ Bắc). Phía Nam, Tây Nam còn có bãi Quặng Nghê (Jehangir Zhanhan tan), Bãi Châu Nhai (Bremen Bank, Bimmeitan), bãi Tân Mê (112o 320' kinh Đông, 16o18' vĩ Bắc), Bãi Bông Bay (Bombay Reef, Lang hua jiao, 112o 30' kinh Đông, 16o02' vĩ Bắc) và Tai Voi (Herald Bank, 112o 16' kinh Đông, 15o40' vĩ Bắc), Bãi La Mác (111o 34' kinh Đông, 16o31' vĩ Bắc)

Ngoài ra ở cực Nam còn có đảo Tri Tôn (Triton Island, Zhongjian dao, 111o 12' kinh Đông, 15o46' vĩ Bắc). Đây là hòn đảo đơn độc ít người lui tới nhưng rất nhiều hải sản, san hô đẹp màu.